

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
39 (1995-1996)

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-17-6

BRNO 1999

PŘEHLED VÝZKUMŮ 39 (1995-1996)

Vydává:	Archeologický ústav AV ČR Brno Královopolská 147, 612 00 Brno E-mail: ps@iabrno.cz http://www.iabrno.cz/3ca.htm
Odpovědný redaktor:	PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
Redakce a příprava pro tisk:	Mgr. Balázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdla
Na titulním listě:	Římská bronzová kolínkovitá spona z Mušova
Kresba:	Lubomíra Trávničková
Tisk:	Bekros
Náklad:	350 ks

Publikace neprošla redakční ani jazykovou úpravou.

Published by:

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

All rights reserved.

© 1999 by the Authors and IA AS CR Brno.

Sledování trasy výkopu dále východním směrem v návaznosti na etapu z r. 1995 nepřineslo závažné archeologické poznatky až po terasu před trávníkem v místě již neexistujících domů na jižní straně ulice (nyní parcela č. 320). Šlo o 4 objekty, které navazovaly na dům Petrov č. 1 západním směrem, odděleny pouze přístupovým schodištěm s pozdně gotickou branou (někdejší č. 276 - 279 v plánu města z r. 1825). Většina informací pochází z profilu P5 v délce 20,3 m podél J stěny výkopu parovodu v parcele 320. Nejstarší vrstvy složitěho souvrství lze keramikou datovat do 13./14. - 1.pol. 14. stol. Jde o spodní vrstvy 122, 123. Patrně současné jsou i vr. 126, 138. O něco starší by měl být zásyp jámy 504 s podílem keramiky pozdně hradištní tradice. Z vrstev 117 - 120, 134 se nepodařilo získat nálezy. Souvrství 14. stol. bylo porušeno snad ještě gotickým zdívkem č. 905, příslušným k domu č. 277. Tamtéž patří patrně též výkop 502, snad zbytek vytěženého zdiva, i podstatně mladší zeď 906, která porušuje již zásypy 127 - 129, 131 z 15./16 - 1.pol. 16. stol. Tyto vrstvy jsou naopak mladší než zeď 905. Do 16. stol. patří i zásyp jámy 503 (132). Návaznost na další zdivo 908, 908a-c byla přerušena novodobými zásahy. Jde o nejčinnější architektonické fragmenty zjištěné výzkumem - vstup do gotického sklepa rámcově z 14. - 15. stol., patrně součást domu č. 278. Suterén, jehož podlaha nebyla zachycena, byl zasypán nálezově bohatou vrstvou 115 z 15./16. pol. 16. stol. Zhruba z téže doby může pocházet i jáma 505, porušující starší objekt 504. Na bázi popisovaných vrstev bylo většinou dokumentováno metabazitové podloží, základy zdí šly pod úroveň dna výkopu.

V profilu P6 před č. 7 v Biskupské ulici byl dokumentována poloha skalního podloží, překrytá novověkou navážkou a dlažbou.

Rudolf Procházka, Archaia Praha

Resumé:

Brno (Bez. Brno-město). Biskupská Str. Hochmittelalter, Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

BRNO (okr. Brno-město)

Ulice Pekařská č. 53, parcela č. 1752/1. Vrcholný středověk, novověk. Město. Záchraný výzkum.

Lokalita se nachází vně historického jádra, již v inundačním území řeky Svatky, pod svahem návrší Špilberk, v nadm. v. cca 202 m. Je součástí areálu brněnské Fakultní nemocnice u sv. Anny. Záchraný výzkum byl vyvolán výstavbou objektu stravovacího zařízení.

Podloží je tvořeno ve svrchních partiích náplavovými hlínami, nasedajícími na písky a štěrky. Zachycené koryto mlýnského Svrateckého náhonu doložené od vrcholného středověku je zaříznuto v povodňových hlínách a patrně navazuje na starší rameno Svatky.

Ve stavební jámě byla sledována situace odpovídající v hlavních rysech geologickým vrtům. V profilu P1 šlo o šedé jílovité hlíny, proložené polohou se zlomky větviček, které nasedaly na hrubý písek. V profilu P2 byly registrovány jemné písky a jílovité hlíny až jíly s přítomností organického materiálu - zlomky i velké kusy kmenů dubů, ojediněle byl nalezen fragment vydělané kůže. Chyběly nálezy vhodné k přesnějšímu datování. Jíly a jílovité hlíny střídaly mezivrstvy jemných až hrubých písků, místy též se zlomky dřev, na bázi dominovaly opět štěrko-písky.

Podstatně více nálezů poskytl profil P3 v trase teplovodu, která zachytila koryto náhonu. Nejspodnější vrstvy 107 - 110, 113 byly v tomto ohledu sterilní, zato poměrně dobře bylo dokumentováno dno ve 2. pol. 16. stol. (vr. 106, niveleta cca 198,90). Vyšší vrstva 105

obsahovala střepy jen mírně mladší, vr. 102 náleží 1. pol. 19. a vr. 102 až 2.pol. 19. stol. Nejvyšší vr. 100 již dokumentovala konečné zavezení náhonu v tomto úseku. Ve spodní vrstvě 106 se sice vyskytl i jeden okraj hrnce datovatelný do 14. stol., do této doby bychom spíše mohli klást některou z nižších uloženin. Lze důvodně předpokládat, že ve vrcholném středověku, přinejmenším v jeho závěru, byl již terén v okolí náhonu srovnán náplavovou činností do úrovně svrchních vrstev jílovitých hlín.

Rudolf Procházka, Archaia Praha

Resumé:

Brno (Bez. Brno-město). Pekařská Str. Hochmittelalter, Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

BRNO (okr. Brno-město)

Ulice Petrov, vozovka, parcela č. 316, 321. Vrcholný a pozdní středověk. Město. Záchraný výzkum.

Místo výzkumu se nachází v rámci brněnské památkové rezervace a národní kulturní památky Brno - Petrov. Jde většinou o SV svah, v nadmořské výšce cca 239 - 243 m. Podloží je tvořeno horninami metabazitové zóny. Plošně byla zkoumána náleзовá situace v prostoru porušených středověkých zdí S od č. 9, ve výkopu před hlavním vchodem do katedrály byly pouze dokumentovány profily.

Ve většině větvi výkopu dominovalo skalní podloží bez archeologických situací, zejména v úsecích mezi katedrálou a budovou fary (č.9). V úseku na svahu S fary se ve výkopu objevilo středověké zdivo, zjevně porušující starší zahluobený objekt. Protože zde výkop měl být rozšířen jižním směrem pro další inženýrské sítě, byla ohrožená část náleзовé situace odkryta plošně. Nejstarší aktivitu představovala zmíněná jáma 516 vysekaná do skály, jejíž součástí byly i dvě kúlové jamky 517, 518. Bylo možné vymezit pouze SZ hranu jámy, JV okraj porušovaly mladší zdi. Šířka objektu dosahovala nejméně 2,6 m. Vzhledem k doložené kúlové konstrukci lze uvažovat o nadzemních dřevěných stěnách. Obytná funkce nebyla prokázána. Po jeho zasypání nejpozději v 1. pol. 14. stol. byly do výplně zapuštěny hroby, a to velmi hustě. Bylo lze rozlišit části nejméně 4 koster (01 - 04) v původním uložení, ve vzájemných superpozicích, orientovaných Z - V. Byly odkryty a vyzvednuty pouze části dolních končetin, zbývající partie zůstaly v terénu mimo výkop. U nebožtíků nebyly nalezeny žádné doprovodné nálezy, lze je datovat pouze rámcově do 14. - 15. stol. Kromě toho se v těsné blízkosti nacházely jednotlivé kosti dalších jedinců, označených 05 - 07, již v druhotném uložení. Náležely nejspíše k hřbitovu kolem katedrály, i když přímá prostorová návaznost nebyla prokázána. Po ukončení pohřbívání vznikl nejpozději v 15. stol. dům (struktura 02), tvořený zdmi 908 - 911. Jeho snad průčelní zeď 908, 910 těžce poškodil výkop, ve V části vymezené příčkou 909 se nacházel sklep tesaný do skály, na S obezděný cihlovou plentou 911. Celý útvar zanikl kolem pol. 16. stol. V zásypové vrstvě 139 byla totiž kromě keramiky nalezena i mince Ludvíka Jagellonského (1516 - 1526). V protilehlé S stěně výkopu poněkud více k SZ byl dokumentován rovněž vrcholně středověký jámový objekt 515, snad zhruba současný s jámou 516. V úseku před hlavním vchodem do katedrály byla profily P 09-12, 14 dokumentována souvislá homogenní vrstva, obsahující středověké a novověké hroby. Pouze v profilu P9 byla ve V stěně výkopu zřetelná souvislá kostra, jinde šlo jen o jednotlivé kosti. Nebylo prokázáno pokračování zdiva patrně románského stáří, které bylo doloženo uvnitř katedrály v blízkosti vchodu a které nesouviselo se staršími fázemi kostela.

Výzkum přinesl nové důležité informace o osídlení návrší Petrov, zejména co se týká vymezení středověké zástavby.

Rudolf Procházka, Archaia Praha